

Elhagytak – már megint

Az alábbiakban elmesélem az emberek egy sajátos szemszögből történő megfigyelése során szerzett tapasztalataimat. Egyúttal eddigi élettörténetemet is megosztom önökkel, amely fájó és bosszantó részletekkel átitatott.

Kérdezhetik: mi a szándékom ezzel? Egyrészt örömmézzel töltene el, ha mindenki tudatosítaná, hogy mi, én és társaim is itt vagyunk önök mellett. Mert önök, noha időről időre szükségük van miránk, olyankor bennünket rángatnak ide-oda, de aztán újra és újra teljesen megfélelkeznek rólunk. Másrészt arra kívánok rávilágítani, az önök soraiban egyre több a figyelmetlen és a felelőtlen ember.

Mind ez idáig sohasem méredzkedtem, de úgy saccolom, magasságom egy méter körül van. Tudom, nem nagy szám ez. Ennek ellenére nem lógok ki társaim sorából. Úgy hallottam, sokmilliónyian vagyunk így ezzel szerte a Földön. Ugyanakkor tudom: Törökországban van egy tízméteresnél magasabb társam. Neki azonban soha nem kell a kilométereket rónia, mert róla elmondható, a szó legszorosabb értelmében stabil állása van. Visszatérve rám, leszögezem, testem méretei egyáltalán nem köthetők semmiféle elkorcsosulásos betegséghez. Ezek, mondhatni, gyárilag adottak. S ha már betegségek: a különféle kórok sem gyűrnék le olyan hamar. Előbb-utóbb persze nekem is fájni kezdenek, legalábbis, bizonyos részeim. Olykor csörgök, máskor zörgök kicsit. Megint máskor naphosszat nyikorgok. Mindemellett időnként a közlekedés is akadozik. Miután az égegyadta világon semmi sem örök, ahogy múlnak felettem az évek, állapotom folyvást rosszabbodik. Idővel, sorstársaimhoz hasonlóan, végleges parkoló pályára kerülök – noha születésem időpontjára nem emlékszem, pillanatnyilag úgy érzem, ennek még nincs itt az ideje. Érzetem szerint néhány év még megadatik jelen testemben. Igen, így mondom, mert ha sorsom az e tekintetben szerencsések közé sorol, majdan egyfajta körforgás részese lehetek. Nem is ezzel van bajom. Mert ez valahol jónak számít. Hiszen tudom, miként megy ez emberéknél is. Az ember fia vagy lánya jó esetben egészségesnek születik. Onnantól kisebb-nagyobb gondok bajok által időnként némileg nehezítve, de évtizedeken át egészen remekül elvan. Majd, időskorára kezdik legyűrni szervezetét a különféle betegségek. Vagy lassan, vagy úgyszólván egyik napról a másikra. Előbb-utóbb teljesen meggyötri az élet. Testét kiviszik a temetőbe. Tehát ő ilyenképpen az örök körforgás része.

De neki mennyivel jobb nálam, gondolom, mert az ember legalább egyedi, szép, fűtött és ideális esetben saját házban vagy lakásban lakik. Oda mehet haza

munka után, ahol szerettei, családtagjai várják. Velem ez nem így van. Körülöttem általában mindig minden ugyanolyan silány és egyhangú. Elvileg a naponta változó, elhagyott szemétdarabkák különbözőségeit értékelhetném változásnak – no de ezt azért már mégse! Ami igaz, az igaz, valójában mi is hatalmas és ténylegesen nagybetűs házakban vagy közvetlenül mellettük lakunk. Csak ezek egyike sem illelhető a szép jelzővel. Az egyetlen, ami pozitívumként értékelhető, minden ilyen háznál sokan élünk együtt, szorosan egymásba tömörülve, egy fedél alatt – így mi éjjelente sosem maradunk egyedül.

Mi munkanapjaink végére alaposan elfáradunk. Emberek milliói azért kapálóznak, hogy a lehető legkevesebb mozgást, fizikai megterhelést igénylő munkájuk legyen. Mi azonban kénytelenek vagyunk naponta kilométereket megtenni. És ezt gyakran jókora terheket cipelve tesszük. Munkaidőnk lejárta után viszont hiába is akarnánk ficáncolni, képtelenek vagyunk rá, mert láncra vernek. Ez gonoszság. Ránk nézve legalábbis az. A mai korban, amelyben már/még a kutyák is akkor és arra mennek, amikor és amerre akarnak, mert egyre többek véleménye szerint nem szabad korlátozni az ugatós-harapós négy lábúakat, nekik is jár a szabadság, az önálló döntés, aközben velünk így bánnak. Megjegyzem, ha az ebek szabadságát valóban szívből kívánnák szem előtt tartani, ideje lenne belátni, a csahosok évezredekig kizárólag a saját útjukat járták és nem ember építette lakhelyen körülhatárolva senyvedtek.

Említettem, nagyobbak a házaink az emberek házaival. Ám ez véletlenül sem nyújt kellemes körülményeket. Az égvilágon semmi változatosság, csak csupa hideg, és noha különféle színű, de módfellett barátságatlan fém és műanyag falak vesznek körül. Körülményeink egyvalamiben mutatnak hasonlóságot az emberek tömegeinek helyzetével. Mind több az olyan munkahely, ahol az emberekkel is mérhetetlenül csúnyán bánnak, semmibe veszik, összevissza taszigálják őket.

Mi végre írtam e sorokat? Végtelenül elszomorít, ahogyan velem és egyivású lakótársaimmal bánnak. Nem elsősorban az akár napi tizen-egynéhány órás munkaidőnk miatt. Rengeteg ember szintén dolgozik, vagy legalábbis munkában van ugyanennyit. Bennünket helyenként reggel hattól munkába fognak. Egyes emberek ennél is korábban kezdenek. Ám itt jönnek az immár állandósult búskomorságot adó lényegi részletek.

Az emberek sok esetben ugyanazokkal a kollégákkal dolgoznak együtt, van lehetőségük megismerni a többieket. Idővel meg is kedvelhetik egymást. És a főnökeik sem változnak naponta. Ezzel szemben nekünk mindennap muszáj elviselnünk újabb és újabb munkaadó főnököt. Sőt, nem is egyet, naponta több tucatnyit. Jóllehet, ha szerencsénk úgy hozza, munkaidőnk alatt is összefuthatunk munkatársainkkal, akikkel együtt lakunk-pihenünk, mi nappal mégsem tudunk igazán szót váltani egymással, állandóan rohanunk. Este meg már, fáradtan, kinek van kedve társalogni?

Vannak napok, amikor az első percben indul a munka. Ritkán megesik, egy órán át csak várakozom. Várom az új főnököt. Közben reménykedem, legalább némelyik rendes, törődő lesz. Mert tapasztalataim azt mutatják, utálatosakból sokkal több van.

Sokan azzal kezdik, mindenféle táskákat rám pakolnak. Nem mintha részben nem erre szolgálnék, de akkor is... Rosszabb, amikor aktuális főnököm magával hozza a gyerekét. Amilyen peches vagyok, sokszor kell elviselnem végtelenül nyughatatlan kiskölköket, akik koszos cipőtalppal megtaposnak, vagy pelenkás feneküket a hasamnak nyomják. Szüntelenül izegnek-mozognak. A főnöknek sem fogadnak szót, gondolhatják, rám mennyire vannak tekintettel. A csúcs az, amikor éktelen-féktelen bőgésnek is nekikezdenek. Rögtön tisztázom: nem vagyok gyerekgyűlölő. A gyerek az gyerek, és mind más – és ez így van jól. Csak-hogy munkaadóim utódai közül a bőgősök többsége nem azért bőg, mert fáj valamije. Ilyenkor érthető, ha felsírnak, nyűgössé válnak. De sokuk csak azért ordít, miközben fészkelődik és hadonászik is, mert akaratos, neki ez kell, az kell, amaz kell. A válaszreakciók meglepőek. A harmadik évezredben nő azok száma, akik gyakran engednek a követelőzésnek. Mi lehet az ok? Főnökeim sem bírják sokáig elviselni a visítást? Az sem elképzelhetetlen, szokásbeli engedékenységből, miután nem hajlandók időt szánni arra, hogy bármely élethelyzetben, nevelő szándékkal elmagyarázzanak valamit. Azok rögtön elcsendesednek, akik megkapták, ami után áhítóztak. Biztosra veszem, önök is láttak olyat, amikor sírással a kíváncsi teljesítéséért harcoló gyerkőc azonmód elhallgat, amint kézbe kapta, amit akart – csokit, kiflit, bármit. Innentől idegtépő a munkanapom. Ilyen esetekben szoktam „csakazértis” meglépni, amennyire csak bírom, hogy akadályozom őket a haladásban, ha jobbra akarnak térni, én biz a balra kanyarodást erőltetem, ha egyenesre előre tartanak, bizony isten oldalvást próbálok utat törni.

A kollégákkal napközben csak egy-egy koccanás erejéig és idejéig találkozunk, mégis van örömöm. Ez a munkám pozitív oldala. Emberek között vagyok.

Milyenek között? Ha minden részletre kitérően megosztanám, elcsodálkoznának. Habár nem biztos, előfordulhat, helyi viszonyok között nagy eséllyel már önök is voltak irányadóim. Annyit azért elmondok, az emberi jellem és kulcsin természetes sokszínűsége mind megjelent vagy meg fog jelenni mellettem. Férfi, nő, fiatal, idős, kedves, mogorva, szépséges, rút, gazdag, szegény. Minden csoport tagjai között vannak rendesek. De több a tülekedő és türelmetlenkedő. Célja alapvetően mindnek ugyanaz: napi létezését fenntartani, életminőséget javítani. Ki ezzel, ki azzal teszi, pénzfüggő ez, mint minden. Megfigyeléseim szerint e téren szembetűnőek az eltérések. Vannak ésszel, megfontoltan válogatók, akik felesleghez nem nyúlnak. Mások csak akkor gondolkodnak fölöslegesen túlzott mennyiségben, ha valami akciós. Egyeseknek mindegy az ár, pazarló életmódjukat kiszolgáló, rendszeresen feleslegeket is leemelnek a polcokról. Amíg főnökeim a zöldségek, gyümölcsök, húsok, italok és egyebek többeszes termékpalettájáról

válogatnak, közben mi leselkedhetünk. Szerencsénkre ez ilyenkor nincs ellenére egy főnöknek sem, ránk se hederítnék.

A látószög nem a legjobb, nem is a legrosszabb. Derékmagasság szintjén is van látnivaló. Alaposan szemügyre vehető a tiritarka belső környezet, bár ez sokszor hónapokig változatlan. A szőrös, nyári kánikulában ráadásul nemritkán izzadó, néha bűzhödő férfilábak nekem ugyan nem hiányoznak, de ezek is elkerülhetetlenek. Szemrevalóbbak a női lábak és a kisebb-nagyobb domborulatok. Nem mindenkié káprázatos, az élet sem kizárólag édes máz, de legalább lehet várni a következő magával ragadót. Az emberi testrészek mellett kellemes perceket szerez még valami. Leselkedés közben annyi mindent ki lehet hallgatni, sok vicces, szomorú, dühítő és számtalan egyéb jellegű történet hallható. Viselkedésformák sokasága látható. Aprólékos elmesélésekre száz darab ezeroldalas könyv sem lenne elég. Vannak helyesen viselkedők. Ez lenne a természetes. Róluk nem szükséges írni. Az idegesítő viselkedésmódúak szemmel tartása izgalmasabb. Következzenek a jellemző példák. Egyesek válogatás közben a kezük közelébe kerülő összes terméket összefogdossák, akkor is, ha tudják, úgysem fogják megvenni, és naná, hogy előtte nem nyúlnak a kihelyezett zacskóhoz, kesztyűhöz, csipeszhez, szerintük minek az. Vannak a nyaranta a hűtőpultok mellett hűsölők – még jó, hogy legalább nem benne... Sokan, ha valami kisméretű gyümölcstermés-halom mellett haladnak el, szemtelenül megdézsmálják. Ezután jön az undorító látvány, ha meg is nyalja utána ujjait aktuális főnököm, majd rögvést egy másik gyümölcstermés-rakásból is választ azonnali fogyasztásra. Mert szerintük emiatt nem keletkezik kára senkinek. A többi főnök, ha ezt nem látja, otthon bele sem gondol, milyen pluszhoz jutott: olyan baktériumokat, vírusokat is hazavitt, amiért fizetnie sem kellett. Nyami! Ez most, a COVID-19 betegséget okozó világjárvány idején különösen veszélyes. Vannak a magukat rendre meggondolók. Ők munkahelyem bármely pontján képesek bármit hanyagul ledobni, ha időközben úgy döntöttek, mégsem kell. Teszik abban a téves hitben, hogy nem fogja őket meglátni senki. Pedig, ha más nem is, a Nagy Testvér mindent lát. Egyesek még olyankor is ledobnak ezt-azt akárhová, ha szembe jön velük egy másik főnök egy kollégámmal. A ledobásról jut eszembe a leverés. Ez véletlenül szokott megtörténni. Bárkivel megeshet. Ami dühít, nem mindenki érzi úgy, hogy vissza kellene tenni a helyére, amit levert. Amikor a főnök távozásra szánja el magát, gyakran hosszú emborsor akasztja meg. A várakozást egyesek idegtépőnek érzik, ezért kezdik elhagyni szájnylásukat morgolódo szavak. Talán azt hiszik, attól gyorsabb lesz az előrejutás? Sorakozás közben egyesek azzal érvelve próbálnak előbbre jutni, ugyan engedjék már előre, mert ő csak keveset választott odabent.

Jól jön számomra még, ha két, egymást ismerő főnök szempárja találkozik, és egymás mellett megállva elkezdik a trécselést. Ez alkalmat ad megpihenni. Másrészt eközben nem törődnek velünk. A törődés hiánya fáj legjobban. Annyiszor megesik, hogy összeszámolni sem tudnám. Olyankor is képes hosszú percekre el-

hagyni a főnök, ha nem beszélget senkivel. Rosszulesik, és rosszallom. Nem csak a mi szempontunkból elfogadhatatlan. Seregnyi főnök világszerte szintén emiatt bosszankodik sokat. Természetesen csak azon időkről tudok szólni, amikor ők engem foglalkoztatnak. Rendszeresen hallom a környezetemben a mérgező főnöki szavakat. Ilyenkor az is megesik, hogy mások főnöke kap oda hozzánk. Sajnos egyesek hajlamosak elfelejteni, hol hagynak el minket. Márpedig ha egy kollégámat a főnöke úgy hagyja magára az út közepén, hogy az én főnököm ott nem tud velem továbbhaladni, muszáj megoldást találnia. Munkatársaimmal azt utáljuk szívből, ha ilyenkor taszítanak rajtunk, kicsit vagy akár meglehetősen nagyot. Emberibb módon is meg lehetne oldani, néhány kedves, kérő szóval, de erre csak kevesek hajlandóak.

Miért nem tanulja már meg mindenki, miközben önmagával törődik, a saját „nagyon fontos” dolgát intézi, attól még mindenkire tekintettel illik lenni! Mindenkinek van dolga, és mindenkinek a sajátja a nagyon fontos. Senki sem véletlenül van ott, ahol, és jó vagy sem, mindenki siet. Direkt nem mondtam, hogy kell, egyáltalán nem kell, de az intelligens ember értékítélete megkívánja az illendőséget. Mondhatják monoton munkaköröm során történt eltanulásnak, mindenesetre soromat egy felhívással fogom befejezni: kérem az összes kedves és kedvetlen vásárlót, sietségük mellett is legyenek tekintettel mindenki másra, semmilyen indokkal ne hagyják el kosaraikat, ne akadályozzák a folyamatos haladást, ne dühítsenek másokat!

Kompozíció 1